

**Yerel ve Kırsal Kalkınma Uzmanlık Eğitimi Sertifika Programı
Değerlendirme Raporu**

29 Ağustos – 02 Eylül 2016

Hazırlayanlar:

Yasemin Dut, Murat Bayramoğlu

Giriş

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de stratejik önemi gün geçtikçe artan yerel ve kırsal kalkınma alanında akademi dünyasının gündemindeki yeni teorik yaklaşımlardan ve sivil toplum alanındaki alternatif kalkınma deneyimlerinden yararlanmak ve bu alanda yeni bir vizyon kazanmak isteyenler için **29 Ağustos – 02 Eylül 2016** tarihleri arasında Hüsnü M. Özyeğin Vakfı (HMÖV) ve Özyeğin Üniversitesi (ÖZÜ) tarafından **“Yerel ve Kırsal Kalkınma Uzmanlık Eğitimi Sertifika Programı”** düzenlenmiştir. Bu yıl 4.sü düzenlenen sertifika programlarının ilki 2014 yılında Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ve DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı işbirliğinde düzenlenmiştir. Sertifika programları sonraki yıllarda Özyeğin Vakfı ve Özyeğin Üniversitesi organizasyonunda devam etmiştir. Ayrıca 2015 yılında Hakkari’de, Özyeğin Vakfı, Özyeğin Üniversitesi, DAKA ve Hakkari Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü işbirliğiyle il müdürlüğü çalışanlarına “Kırsal Kalkınma Uzmanlık Eğitimi Sertifika Programı” düzenlenmiştir.

İlginize sunduğumuz değerlendirme raporuna konu olan “Yerel ve Kırsal Kalkınma Uzmanlık Eğitimi Sertifika Programı”nda Türkiye’de tarımsal dönüşümün tarihi, dünyadan örneklerle sürdürülebilir yerel kalkınma, kırsal kalkınmanın politik ekolojisi, sürdürülebilir kırsal kalkınma stratejileri, göç ve kalkınma, kalkınma programları tasarım ve bütçelemesine toplumsal cinsiyeti dahil etmek, nicel ve nitel etki analizi metodolojileri, köy romanının evrimi gibi konular ele alındı. Sertifika programında yer alan dersler Boğaziçi, Ankara, İstanbul, Koç, Kırklareli ve Özyeğin Üniversitelerinden gelen öğretim üyeleri tarafından verildi.

Programda aynı zamanda “Teoriyi sahada sınavanlar konuşuyor: Sürdürülebilirliğin hayattaki karşılığı” ve “Yerel kalkınmayı kendi dinamiklerinden öğrenler konuşuyor” başlıklı 2 ayrı panel düzenlendi. Alanlarında uzmanlıkları ve deneyimleri bulunan çiftçi örgütlerinin yöneticileri, belediye başkanları ve STK temsilcilerinin katıldıkları paneller, deneyim paylaşımına olanak tanıyan platformlar oldular.

İlerleyen dönemlerde düzenlenecek benzer eğitimlerin daha etkin ve verimli geçmesi, iyileştirici ve geliştirici unsurları belirlemek amacıyla, program bitiminde katılımcılara eğitim programı hakkındaki görüşlerini soran bir anket yapılmıştır. Bu rapor, programa katılan kişilerin programın verimliliği ve hedeflerine uygunluğuna dair yaptıkları bu değerlendirmeleri sunmaktadır.

YEREL ve KIRSAL KALKINMA UZMANLIK EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMI DEĞERLENDİRMESİ

Katılımcılar programı, 3 başlık altında hazırlanmış anket sorularına en düşük 1 ve en yüksek 5 puan vermek koşulu ile değerlendirmişlerdir. Ayrıca "genel değerlendirmede" sorulan açık uçlu sorulara cevaplar vererek görüşlerini bildirmişlerdir. 38 katılımcının 24'ü değerlendirme formunu doldurmuş, biri de görüş ve önerilerini ayrıca belirtmiştir. Değerlendirmeler bu sayı dikkate alınarak yapılmıştır.

Eğitimin İçeriği Hakkındaki Görüş ve Değerlendirmeler:

Eğitimin içeriği başlığı altında katılımcılara 9 soru sorulmuştur. Tablo 1'de verilen puanların ortalamalarına bakıldığında, eğitim içeriğinin katılımcılar tarafından tatmin edici bulunduğu görülmektedir. Çalışmalar esnasında öğrenilenlerin, çalışma yaşamına uygulanabilirliğine verilen puanlarının ortalaması 4,54'tür. Örnekler ve uygulamaların çeşitliliği katılımcılar tarafından yeterli görülmüştür; ancak kullanılan görsel ve işitsel materyallerin öğrenmeye etkisi konusunda verilen puanların ortalamasının diğer alanlara göre gelişime daha açık olduğu söylenebilir. Paneller ve panelistlerin de eğitime büyük katkı sağladığı görülmektedir. Genel bir bakışla, eğitimin içeriği ile ilgili beklentilerin karşılandığı görülmüştür. Eğitimin süresi ve katılımcıların kendi katkılarından memnuniyeti noktalarında verilen puanların ortalaması 4,08 olarak görülmektedir.

Bundan sonraki eğitimlerde görsel materyal zenginliği (film, belgesel vs.) ve yerinde görerek deneyimleme (sektörel saha ziyaretleri) planlaması anlamlı olacaktır.

Eğitimin İçeriği	Ortalama
Çalışmalar esnasında ileride hayatımda iş yaşamımda kullanabileceğim yeni bilgi ve beceriler edindim.	4,54
Konuya ilişkin verilen mesajlar açıktı.	4,25
Örneklerin ve uygulamaların çeşitliliği yeterliydi.	4,33
Kullanılan görsel ve işitsel materyaller öğrenmemi kolaylaştırdı.	3,95
Panel konuları ve panelistlerin konuşmaları işlenen konularla ilişkiliydi.	4,41
Paneller anlatılanların somutlaştırılması için yararlıydı.	4,75
Eğitimin içeriği ile ilgili beklentilerim karşılandı.	4,25
Eğitimin süresi yeterliydi. Eğitimin takvim ve zamanlamasından memnunum.	4,08
Eğitime kendi katkımdan memnunum.	4,08

1- Kesinlikle Katılmıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum

Eğitmenler ve Panelistler Hakkındaki Görüş ve Değerlendirmeler

Eğitmenler ve Panelistler başlığı altında sorulan sorulara verilen puanların ortalamaları tüm sorular için 5 üzerinden 4,4'tür. Eğitmenlerin tecrübelerini eğitime yansıtıbdıkları, bilgilerini net ve açık biçimde aktarabildikleri, katılımcılarla iletişim kurabildikleri, sorulara olumlu yaklaştıkları, dikkatleri konuya yoğunlaştırabildikleri ve katılımı teşvik ettikleri düşünülmüştür.

Eğitmenler ve Panelistler	Ortalama
Konu ile ilgili tecrübelerini eğitime yansıtıbdılar.	4,50
Bilgilerini net ve açık Őekilde aktarabildiler.	4,37
Katılımcılarla iletişim kurabildiler.	4,50
Sorulara olumlu yaklaşıp cevaplamaya önem verdiler.	4,70
Katılımcıların dikkatlerini konuya yoğunlaştırabildiler.	4,00
Katılımı teşvik ettiler.	4,34

1- Kesinlikle Katılmıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum

Eğitim Ortamı Hakkındaki Görüş ve Değerlendirmeler

Eğitim ortamının teknik altyapısı katılımcılar tarafından yeterli görülmüştür. Ayrıca eğitimler süresi dışında yararlandıkları ikram, ağırlama, konaklamada genel olarak memnuniyet söz konusudur. Bundan sonraki eğitimlerde oturma düzeninin iletişimi ve sunumları daha verimli kılacak biçimde oluşturulması planlanmaktadır. Üniversite yemekhanesinde devam eden tadilat çalışmaları, yemek servisinde kısmen de olsa sorun yaşanmasına neden olmuştur. Buna rağmen, katılımcıların bu durumu anlayışla karşıladığını belirtmemizde fayda var. Ayrıca bundan sonraki eğitimlerde yemek çeşitliliğin artırılmasına dikkat edilecektir.

Eğitim Ortamı	Ortalama
Eğitimlerdeki oturma düzeninden memnun musunuz?	3,95
Panellerdeki oturma düzeninden memnun musunuz?	4,62
Ses sisteminden memnun musunuz?	4,26
Çalışma alanları ve olanaklarından memnun musunuz?	4,12
İkram ve ağırlamadan memnun musunuz?	4,58
Konaklamadan memnun musunuz?	4,37
Yemeklerden memnun musunuz?	4,04

1- Memnun Değilim, 5- Çok Memnunum

Genel Görüş ve Değerlendirmeler:

Yapılan anketlerde katılımcılara eğitimde olumlu gördükleri ve geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri konular da belli başlıklar altında açık uçlu sorular şeklinde sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar ışığında ortaya çıkan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Eğitim programında özellikle ilgi çeken konu başlıkları nelerdi?

Eğitim programında panellerin, iyi uygulama örneklerinin ve sürdürülebilirlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve etki analizi gibi konu başlıklarının katılımcıların daha fazla ilgisini çektiği görülmüştür.

Katılımcıların çoğunun panelistlerin başarı öykülerini aktarmalarının, teorik eğitimi somutlaştırdığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Nallıhan, Vakıflı, Seferihisar, Ovacık, Güneykent, Boğatepe örnekleri katılımcılar tarafından ilgiyle karşılanmıştır.

Bunun yanında alanında uzman eğitimcilerin kendi deneyimlerinden de yola çıkarak aktardıkları sürdürülebilir kırsal kalkınma, etki analizi, toplumsal cinsiyet eşitliği, sinema ve edebiyatta kırsal kalkınma ve göç konularının katılımcıların bakış açılarını genişlettiği anlaşılmaktadır.

2. Eğitimin kişisel ve mesleki gelişiminiz açısından en çok faydalandığınız yönleri nelerdir?

Katılımcılar, programda, teori ve pratiğe birlikte yer verilmesinin, gerek uzmanların gerekse uygulayıcıların yönlendirmelerinin hem kişisel hem de mesleki yaşamlarında fayda sağlayacağını belirtmişlerdir. Ayrıca eğitimin kendilerine yeni bir vizyon çizdiğini söylemiş; Türkiye'den ve dünyadan örneklerin tartışılması, konularla ilgili son gelişmelerin aktarılmasının kendilerinin yetkinliklerini geliştirdiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar tarafından yazılanlara örnekler:

- Teori ve uygulama örnekleri yönlendirici ve katkı sağlayıcı.
- Türkiye ve dünyadan örneklerle açıklama, detaylı bilgi için yönlendirme yapılması
- Eğitimin kırsal kalkınmanın teorisinin yanı sıra işin pratiğinin içinde olan insanları da dahil etmesi özellikle önemli. Bir proje uygulanırken karşılaşılabilecek olası sorunlar ve çözüm yöntemlerine ait deneyimler önemliydi.
- Panellerde anlatılan uygulama ve projeler çok öğreticiydi.
- Konusunda uzman eğitimciler ve panelistler ile tanışma, deneyimlerden faydalanma.
- Farklı bakış açılarıyla ortaya çıkan fikir-görüşlerin projelerle beraber harmanlanabilme olasılıkları.
- Kişisel açıdan teorik sunumların kavram hafızamı geliştirmesi, mesleki açıdan ise kırsal kalkınma ve değişkenlerine yönelik bilgi birikimi oluşturması en çok faydalandığım alanlardı.
- Kırsal kalkınma için motivasyonumuz arttı. Proje-program yaparken nelere dikkat etmemiz gerektiğini çok iyi öğrendik.
- Kırsal kalkınma projeleri hazırlamam noktasında yeni görüş ve fikirler elde ettim.
- Vizyon kattığını, olayları analiz etme konusunda geliştirdiğine inanıyorum.

- Paneller ve alanından uzman eğitimdenlerden ilgili konuların son gelişmeler dahil olmak üzere uzmanlıklarından istifade etmek.
- İyi uygulama örneklerinin doğrudan uygulayıcılar tarafından aktarılmış olması cesaretlendirici ve teşvik edici oldu. Programın başında ve atölye çalışmasında yapılan uygulamalar da kişisel gelişim açısından faydalı oldu.

3. Eğitim programının en güçlü 3 yanını ve geliştirilmeye açık 3 yanını belirtiniz.

Organizasyonun başarılı uygulanması, eğitimin interaktif olması, deneyimli akademisyenlerin eğitim vermesi, örnek uygulamalar, program içeriğinin zenginliği katılımcılar tarafından programın güçlü yanları olarak görülmüştür. Kampüs ortamı ve sağlanan imkanların böyle yoğun bir eğitim programı için uygun olması da beğenilen yönlerden olmuştur.

Eğitim salonundaki oturma düzeni, konuların birbirini destekler nitelikte sıralanması, uygulamalı atölye çalışmaları katılımcılar tarafından geliştirilebilir konular olarak belirtilmiştir. Sosyal etki analizi ve göç başlıklarının da daha detaylı ele alınabileceği bildirilmiştir.

Güçlü yönler hakkındaki katılımcıların formlarına yazdıkları aşağıda verilmiştir:

- Yerel uygulayıcılar olması, konuların çok yönlü ele alınması, üniversite ortamında yapılması.
- İnteraktif olması, alanında uzman kişiler tarafından verilmesi, içeriğinde panellerin olması.
- Eğitimin kampüste olması (konaklama, yemek, eğitim yeri yakın).
- Teorinin yansıra pratiğin içinde olanların da eğitim programına dahil olması.
- Katılımcıların motivasyonunu artıran Boğaz turu, barbekü parti gibi etkinlikler olması.
- Eğitimin organizasyonunun yetkinlikle gerçekleştirilmesi.
- Organizasyonun başarılı planlanması ve uygulanması.
- Yerel kalkınmayı kendi dinamiklerinden örenlerin yer alması, deneyimli ve paylaşmaya hazır akademisyenlerin eğitimi vermesi.
- Yöntem geliştirme, sosyal alanda kurulacak iletişim becerileri, eğitimdenlerin konuları aktarıırken gösterdikleri performans.
- Konu hakkında bilgili-tecrübeli hocalar, kullanılan materyaller, katılan panelistlerin başarı öykülerinin aktarımı.
- Eğitimdenlerin özgeçmişleri, konuya dair tecrübeli olmaları, kalkınma ajanslarının (hedef kitle) uygun tespit edilmiş olması.
- Eğitimci kalitesi, ortam uygunluğu, organizasyon yeterliliği.
- Pratik ve teoriden gelen konuşmacıların yer alması, konaklama yerinin şehirden uzak olması katılımı artırmıştır.
- Eğitimcilerin tecrübesi, düşünülmüş/çalışılmış program, sıcak ortam.
- Panellerin fazlalığı, katılımcıların çokluğu ve yetkinliği, fiziki ortam.

Geliştirilmeye açık yönler hakkındaki katılımcıların formlarına yazdıkları aşağıda verilmiştir:

- Uygulamalı eğitimler daha fazla olmalı. Eğitim süresi 7 güne yayılmalı. Sunumlarda görsel (grafik vb.) daha fazla kullanılmalı.
- Zamana uyulması, (5 gün çok uzun) eğitim süresinin kısaltılması, sosyal etki analizi daha geniş bir zaman dilimine yayılabilir.
- Süresi daha uzun olabilir. Başarılı uygulamaları sahası ziyaret edilebilir.
- Eğitimden çok seminer dizisi gibi dağınık bir düzeni olması, odaklı ve güdümlü olmaması, uygulamalı çalışmalar yapılmaması.
- Somut örneklerle eğitim kalitesinin artırılması (panel sayısının artırılması, workshop çalışmaları gibi.)
- (Az da olsa) Bildiklerini aktaramayan hocaların olması. Eğitim salonunun çok iyi olmaması.
- Daha iyi bir sınıf ortamı, bazı eğitimcilerin çok fazla teoriye kaçması, uygulamalı eğitimlerin artması.
- Örnek bir proje yazımını katılımcılarla geliştirmek.
- Sosyal etki kısmı yetersizdi. Kırsal alan planlaması kısmı amacına ulaşmadı. Kırsal yerleşimlerin dönüşümü, göç ve kalkınma.
- Yerinde iyi uygulama örnekleri ziyaretleri. Daha çok konu yerine daha az konuya daha çok zaman ayrılabilir.
- Uygulama örneklerinin yerinde görüleceği organizasyonlar yapılabilir. Daha katılımcı çalışma ortamı oluşturulabilir. Görsel materyallere daha ağırlık verilebilir.
- Program yoğunluğu-zaman kısıtı. Ortamda iklimleme (oda sıcaklığı) uygun olmadı; bu olumsuzluk zaman zaman dikkat dağıtıcı boyuta ulaştı. Tecrübe paylaşımı konunun dağılmasına neden olabiliyordu.
- Konular arası geçişler daha tutarlı olup, birbirlerini daha çok destekler nitelikte bir bütün olabilir.

4. Bundan sonra gerçekleştirilecek olan eğitimler için ne gibi önerileriniz olabilir?

Katılımcılardan en fazla gelen öneriler somut örneklere ağırlık verilmesi, kırsal kalkınma konularında uygulamalı eğitimler yapılması, katılımcıların da kendi tecrübelerini aktarabilmeleri olanak tanıyacak bir kurgunun sağlanması yönünde olmuştur. Teorik eğitimi desteklemek adına saha ziyareti yapılabileceği de gelen öneriler arasındadır. *Katılımcıların formlarına yazdıkları öneriler aşağıda verilmiştir:*

- Örnek bir kırsal kalkınma projesine ziyaret organizasyonu.
- Eğitim süresi daha uzun olmalı, etki analizinde uygulamalı eğitim verilmeli.
- Eğitim süresi kısaltılabilir. Etki analizinde nitel yönler daha fazla değinilebilir.
- Eğitim daha geniş bir süreye yayılabilir veya 2 faz şeklinde gerçekleştirilebilir. Böylelikle paneller daha fazla süre ayrılabilir. Gelen katılımcıların proje fikirlerinin tartışılacağı ve somutlaştırmak adına tecrübeli isimlerle paylaşacağı bir oturum yapılabilir.
- Yurt ve okul ortamı iyi; fakat daha iyi bir sınıf ortamında eğitimler verilebilir.
- Köy romanı eğitiminin sinema kısmını birkaç akşam olmak üzere açık alanda film gösterimi ile yapılması ve ardından film üzerine konuşma şeklinde kurgulanabilir.

- Etki analizi vb. eğitimlerin uygulamalı olarak yapılması. Örnek vakaların değerlerinin katılımcılar tarafından hesaplanması.
- Etki analizi ve özellikle sosyal etki bölümünün açılması lazım. Çok kısa ve yüzeysel geçildi.
- Kalkınma ve göç daha fazla çalışılabilir. Program tasarımı kırsal kalkınma özelinde daha fazla çalışılabilir.
- Program için 3 günlük süre yeterli olacaktır (5 günlük süre oldukça fazla). Gezi ve son gün programları (panel hariç) gözden geçirilmeli. Göç ve Kalkınma ilişkilendirilerek anlatılmalı.
- Bir yayın hazırlayalım. Katılımcılardan oluşan bir google grup kurulsun ve isteyenler iletişimde kalsın.
- Daha çok örnek üzerinden gidilebilir. Geziler eklenebilir. Grup çalışmaları artabilir.
- Case-study gibi bir uygulama yapılabilir. Oturma düzeni farklı olabilir. Eğitim bir konuya daha odaklanmış olabilir.
- Özyeğin Üniversitesi ve Vakfı kırsal kalkınma konusunda sadece "eğitim" ve belli öneriler dahilinde "uygulamalı eğitim" tarafı ile mi ilgilenecek yoksa işbirliği çalışmasına girecek mi bu belirlenmeli. Bu doğrultuda Ajanslar ile protokol çerçevesinde proje uygulama, eğitim vs. konsepti geliştirilebilir.
- Eğitime katılan katılımcılardan örnek uygulama ve tecrübesi olanların tecrübelerinden faydalanılması. Uygulama örneklerinin yerinde görülmesi. Katılımcıların birbirlerinden tecrübe alışverişinde bulunabilmeleri için iletişim kurmaları sağlanmalı ve mümkün olduğu kadar karma oturumları sağlanmalıdır.
- İlk 4 günlük eğitimlerde uzun süreli eğitim verilmesi verimi düşürebiliyor. Panellerin günlere dağıtılması kesinlikle ilgiyi artıracak ve akılda kalıcılığa katkı sağlayacaktır.
- Pratik örnekler platformda daha çok yer bulabilir. Case çalışmaları yapılabilir.
- Bu tip panellere çağrılan paydaşlara tecrübelerini paylaşma konusunda daha çok süre verilmesi.
- Daha lineer bir düzende, teoriyle pratiği harmanlayan, genelden özele bir düzen olabilir. Çok kapsamlı konular çok hızlı geçildi. Çok alanda azar azar bilgi verilince "uzmanlaşma" odağı dağıldı.
- Son gün yapılan değerlendirme çalışmalarına, akademisyenlerin ve uzmanların da katılımı yararlı olacaktır.

5. Belirtmek istediğiniz başka bir konu varsa lütfen belirtin.

Bu bölümde katılımcılar organizasyon için teşekkürlerini iletmişler ve yukarıda belirttikleri önerilere benzer önerilerde bulunmuşlardır.

Sonsöz

29 Ağustos – 02 Eylül 2016 tarihleri arasında Hüsni M. Özyeğin Vakfı ve Özyeğin Üniversitesi işbirliğinde gerçekleştirilen “Yerel ve Kırsal Kalkınma Uzmanlık Eğitimi Sertifika Programı”nın katılımcılar tarafından yararlı bulunduğunu görmekten memnuniyet duyuyoruz. Değerlendirmeler sonunda bu tarz eğitimlerin artarak devam etmesi yönünde bir ihtiyaç ve istek olduğu görülmektedir. Katılımcıların beğeni, eleştiri ve önerilerini derleyen bu değerlendirme raporu, gelecek dönemlerde hazırlanacak olan eğitimlerin kurgulanması ve organizasyonuna ışık tutacaktır.

Şu aşamada öncelikli öne çıkan ve bir sonraki eğitim programında dikkate almamız gereken noktalar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Müfredatı kalkınma ajansları çalışanları ile birlikte, onların ihtiyaçları doğrultusunda belirlemek ve bunun için ajans ve vakıf çalışanlarının oluşturduğu bir komisyon kurmak.
- Kuramsal konuları vaka analizleri bağlamında vermek.
- Örnek kalkınma projelerini ve deneyimleri yerinde gözlemleyecek organizasyonları programa dahil etmek.
- Konu çeşitliliğini azaltmak, böylece uzmanlaşmaya olanak tanıyacak derinleşme ve yoğunlaşmayı daha mümkün kılmak.
- Sertifika programına katılanların birbirleri arasında iletişimlerini devamlı kılmalarına, uzmanlar ile bağ kurmalarına olanak tanıyacak bir Yerel ve Kırsal Kalkınma Platformu kurmak, bu platformun yönetiminin ajans ve vakfı çalışanları tarafından yapılmasını sağlayacak bir mekanizma kurmak.